

Sygn. akt VII U 1614/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2015 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

Protokolant protokolant sądowy Marcin Kamionowski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 lutego 2015 r. w Warszawie

sprawy M. R. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o wypłatę niezrealizowanego świadczenia

na skutek odwołania M. R. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 30 czerwca 2014 r., znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 30 czerwca 2014 r., znak: (...) w ten sposób, że przyznaje odwołującemu M. R. (1) prawo do niezrealizowanego świadczenia za okres od 01.02.2014 do 30.04.2014, po zmarłej w dniu 08.04.2014 matce M. R. (2).

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 czerwca 2014 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił M. R. (1) prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po jego zmarłej matce M. R. (2) na podstawie art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że przyczyną wstrzymania wypłaty emerytury dla M. R. (2) było niepowiadomienie o zmianie miejsca jej zamieszkania, jak również nieprzedłożenie dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do pobierania świadczenia. Ponadto podał, że wznowienie wypłaty emerytury następuje zgodnie z art. 135 ust. 1 pkt. 1 ww. ustawy od miesiąca, w którym zgłoszono stosowny wniosek w tym przedmiocie. Z uwagi jednak na fakt, że do dnia zgonu, tj. do dnia 8 kwietnia 2014 r. M. R. (2) nie zgłosiła wniosku o podjęcie wypłaty wstrzymanej emerytury, brak było podstaw do wypłaty niezrealizowanego świadczenia w oparciu o treść art. 136 ustawy emerytalnej (decyzja z dnia 30 czerwca 2014 r., znak: (...) k. 234 a.r.).

W dniu 29 lipca 2014 r. M. R. (1) złożył odwołanie od powyższej decyzji wskazując, że jego zmarła matka M. R. (2) od września 2012 r. pozostawała na jego utrzymaniu, co w świetle powołanego przez organ rentowy przepisu uprawnia go do wypłaty niezrealizowanego przez zmarłą świadczenia. Podkreślił, że na comiesięczne koszty utrzymania jego matki składały się opłaty za jej pobyt w Domu Opieki Społecznej (...) z siedzibą w R. w wysokości 2.300,00 zł oraz wydatki związane z zakupem na jej rzecz środków higienicznych i leków w wysokości ok. 400,00 zł. Podkreślił nadto, że na mocy wyroku sądowego z dnia 18 października 2013 r. M. R. (2) została ubezwłasnowolniona, natomiast on został ustanowiony jej opiekunem prawnym. Na tej podstawie odwołujący zwrócił się o przyznanie na jego rzecz prawa do dochodzonego świadczenia (odwołanie z dnia 29 lipca 2014 r. k. 2-3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 19 sierpnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. wniósł o jego oddalenie, powołując się na argumentację przytoczoną w treści zaskarżonej decyzji. Dodatkowo w piśmie procesowym z dnia 30 września 2014 r. organ rentowy wskazał, iż fakt wstrzymania wypłaty emerytury na rzecz M. R. (2) wynikał z braku podania przez ubezpieczoną aktualnego miejsca jej zamieszkania pomimo tego, że wszystkie doręczone jej decyzje zawierały stosowną informację o obowiązku zawiadomienia organu rentowego o każdej zmianie adresu do doręczeń (odpowiedź na odwołanie z dnia 19 sierpnia 2014 r. k. 4, pismo procesowe z dnia 30 września 2014 r. k. 12 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. R. (2) miała przyznane prawo do emerytury na mocy decyzji z dnia 10 grudnia 1992 r. W kolejnych latach powyższe świadczenie ulegało waloryzacji, zaś od dnia 1 maja 2012 r. zostało ustalone na kwotę 1.942,20 zł (decyzja z dnia 10 grudnia 1992 r., znak: (...) k. 19-22, zawiadomienie z dnia 15 maja 2012 r. k. 210 a.r.).

We wniosku z dnia 23 listopada 1992 r. o przyznanie ww. świadczenia M. R. (2) zwróciła się z prośbą o przekazywanie przyznanej jej emerytury na wskazany w tym wniosku numer rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego prowadzonego w (...) I Oddziale w K.. W związku z powyższym świadczenie to było jej wypłacane na wskazany przez nią rachunek (wniosek z dnia 23 listopada 1992 r. k. 1-4 a.r., zeznania M. R. (1) k. 25 a.s.).

Pismem z dnia 14 listopada 2013 r. na skutek zwrotów korespondencji na wskazany przez M. R. (2) adres do doręczeń, organ rentowy przesłał ubezpieczonej do wypełnienia formularz „Poświadczenie życia i zamieszkania emeryta lub rencisty” (awiza k. 219-220, pismo z dnia 14 listopada 2013 r. wraz z załącznikami k. 221-223 a.r.).

Decyzją z dnia 16 stycznia 2014 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. wstrzymał w stosunku M. R. (2) wypłatę emerytury wskazując, że pomimo pouczenia i żądania organu rentowego nie przedłożyła ona dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do świadczenia. Powyższa decyzja zawierająca również informację o zasadach wznowienia wypłaty świadczenia została zwrócona do Inspektoratu K. (decyzja z dnia 16 stycznia 2014 r., znak: (...) wraz z załącznikiem i kopertą k. 224-227 a.r.).

W dniu 8 kwietnia 2014 r. M. R. (2) zmarła (odpis skrócony aktu zgonu k. 232 a.r.).

Zgodnie z aktem poświadczenia dziedziczenia z dnia 24 kwietnia 2014 r., sporządzonym przez notariusza A. B., spadek po M. R. (2), zmarłej w dniu 8 kwietnia 2014 r. nabył na podstawie dziedziczenia ustawowego jej syn M. R. (1) w całości (akt poświadczenia dziedziczenia z dnia 24 kwietnia 2014 r. k. 232 a.r.).

W okresie od dnia 29 lutego 2012 r. do dnia 8 kwietnia 2014 r. M. R. (2) przebywała w Domu Opieki Społecznej (...) z siedzibą w R. z uwagi na postępującą u niej chorobę Alzheimera oraz konieczność zapewnienia jej stałej opieki. Koszt pobytu matki w powyższym ośrodku pokrywał jej syn M. R. (1), uiszczając z tego tytułu miesięczną opłatę w wysokości 2.300,00 zł. Pokrywał on także wydatki związane z zakupem leków oraz środków higienicznych dla matki w wysokości około 400 zł miesięcznie. Odwołujący nie informował organu rentowego o zmianie miejsca zamieszkania matki, jak również nie podał jej aktualnego adresu dla doręczeń (zeznania odwołującego k. 25 a.s.).

W dniu 22 kwietnia 2014 r. M. R. (1) zwrócił się do organu rentowego o wypłatę na jego rzecz zasiłku pogrzebowego po zmarłej matce M. R. (2). Następnie w dniu 11 czerwca 2014 r. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie na jego rzecz prawa do niezrealizowanego przez zmarłą świadczenia za okres od dnia 1 lutego 2014 r. do dnia 30 kwietnia 2014 r. (wniosek z dnia 22 kwietnia 2014 r. k. 228, wniosek z dnia 11 czerwca 2014 r. k. 231 a.r.).

Decyzją z dnia 30 czerwca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił jednak M. R. (1) prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po jego zmarłej matce M. R. (2) na podstawie art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że przyczyną wstrzymania wypłaty emerytury dla M. R. (2) było niepowiadomienie organu rentowego o zmianie miejsca jej zamieszkania, jak również nieprzedłożenie dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do pobierania świadczenia. Stwierdził także, iż z uwagi na fakt, że do dnia

zgonu, tj. do dnia 8 kwietnia 2014 r. M. R. (2) nie zgłosiła wniosku o podjęcie wypłaty wstrzymanej emerytury, brak jest podstaw do wypłaty niezrealizowanego świadczenia w oparciu o treść powołanej regulacji na rzecz jej syna M. R. (1) (decyzja z dnia 30 czerwca 2014 r., znak: (...) k. 234 a.r.).

Od niekorzystnej dla siebie decyzji organu rentowego, M. R. (1) złożył w dniu 29 lipca 2014 r. odwołanie do tut. Sądu, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie z dnia 29 lipca 2014 r. k. 2-3 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy i aktach rentowych ubezpieczonej M. R. (2). Zdaniem Sądu powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

W zakresie ustalenia, czy odwołujący M. R. (1) przyczynił się do utrzymania zmarłej matki, Sąd oparł się na jego zeznaniach (k. 25 a.s.), które w całości obdarzył walorem wiarygodności. Zeznania odwołującego się są bowiem logiczne i znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie. Świadczy o tym chociażby pismo z dnia 28 października 2014 r. (k. 17 a.s.), z którego treści wynika, że odwołujący opłacał pobyt matki w Domu Opieki Społecznej (...) z siedzibą w R. oraz pokrywał koszty związane z zakupem na jej rzecz leków i środków higienicznych. Jednocześnie odwołujący udowodnił, że koszt zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb zmarłej M. R. (2) był znacznie wyższy od otrzymywanego przez nią świadczenia oraz, że koszty te zostały przez niego poniesione.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. R. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 30 czerwca 2014 r., znak: (...) jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie sporne pozostawały dwie kwestie, a mianowicie pierwsza dotycząca tego, czy wnioskodawcy przysługuje prawo do niezrealizowanego świadczenia emerytalnego po zmarłej matce M. R. (2), a także druga dotycząca zasadności wstrzymania wypłaty ww. świadczenia na rzecz zmarłej od dnia 1 lutego 2014 r.

Zgodnie z przepisem art. 136 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

Podkreślenia wymaga, że w treści wskazanej powyżej regulacji brak jest zawężenia kręgu osób uprawnionych do niezrealizowanego świadczenia ze względu na stopień pokrewieństwa ze zmarłym. Z treści powołanego art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej wynika bowiem, że świadczenie to przysługuje – w braku małżonka i dzieci - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. W świetle powyższego nie ulega jednak wątpliwości, że wnioskodawca, będący synem zmarłej M. R. (2) miał prawo wystąpić z wnioskiem na podstawie cytowanego przepisu. Winien jednak udowodnić, że zmarła pozostawała na jego utrzymaniu, a zatem wykazać (w świetle orzeczeń judykatury), że nie było to jedynie przyczynianie się do utrzymania, czy świadczenie doraźnej pomocy lub opieki. Miarą pojęcia „pozostawania na utrzymaniu” jest zapewnienie środków pieniężnych koniecznych do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb osoby będącej na utrzymaniu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 marca 2011 r., III AUa 2026/10). Za osoby pozostające na utrzymaniu innych członków rodziny w rozumieniu art. 136 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uważa się osoby, które bądź nie posiadają żadnych własnych świadczeń emerytalno-rentowych (gdyż dopiero wystąpiły z wnioskiem o nie), bądź też pobierają wprawdzie takie świadczenia, ale w najniższej wysokości przewidzianej ustawą, a koszt zaspokajania ich usprawiedliwionych potrzeb jest znacznie wyższy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 stycznia 2005 r. sygn. akt III AUa 2766/03).

W świetle zgromadzonych w niniejszej sprawie dowodów, należało uznać, że spełniona została przesłanka pozostawania zmarłej na utrzymaniu wnioskodawcy, co najmniej od dnia 29 lutego 2012 r. czyli od momentu, w którym M. R. (2) zamieszkała w Domu Pomocy Społecznej (...) z siedzibą w R., aż do chwili swojej śmierci, tj. do dnia 8 kwietnia 2014 r. Zważywszy na chorobę, na którą cierpiała matka odwołującego oraz konieczność zakupu leków i środków higienicznych, a także zapewnienia jej stałej całodziennej opieki, wskazać należy, że koszt z tym związany był znaczny, bowiem oscyłował w granicach 3.000,00 zł miesięcznie. Z pewnością musiał go więc ponieść odwołujący, gdyż emerytura jego matki nie wystarczyłaby na pokrycie powyższych kosztów utrzymania. Wskazać również należy, że od dnia 1 lutego 2014 r. M. R. (2) została pozbawiona jakichkolwiek środków do życia, gdyż na mocy decyzji z dnia 16 stycznia 2014 r. organ rentowy wstrzymał wypłatę przysługującego jej świadczenia emerytalnego. Trudno jest więc nie podzielić twierdzeń odwołującego, iż w tym czasie matka pozostawała na jego utrzymaniu, tym bardziej, że jak wynika z pisma Domu Pomocy Społecznej (...) z dnia 28 października 2014 r. wszelkie koszty związane z pobytem M. R. (2) w tym ośrodku pokrywał jej syn M. R. (1). Organ rentowy faktów tych zresztą nie negował.

Ocenić należało zatem, czy istniały niezrealizowane przez zmarłą świadczenia, które winny być jej wypłacone – a wobec jej śmierci, które by przysługiwały uprawnionemu M. R. (1). Przyczyną wstrzymania wypłaty emerytury dla zmarłej był problem z dostarczaniem dla niej korespondencji oraz w konsekwencji – niewypełnienie przez nią formularza „Poświadczenia dalszego istnienia prawa do emerytury lub renty i zamieszkania”.

Zgodnie z przepisem art. 128 ustawy emerytalnej na żądanie organu rentowego emeryt lub rencista jest zobowiązany do potwierdzania własnoręcznym podpisem istnienia dalszego prawa do pobierania świadczeń określonych ustawą (ust. 1). W razie zaistnienia okoliczności uniemożliwiających lub utrudniających emerytowi lub renciście złożenie tego podpisu, istnienie dalszego prawa do pobierania świadczeń przez tego emeryta lub rencistę może potwierdzić własnoręcznym podpisem upoważniona osoba sprawująca faktyczną opiekę nad emerytem lub rencistą (ust. 2). W razie niespełnienia wymogu, o którym mowa w ust. 1, przepisy art. 101 i 134 stosuje się odpowiednio (ust. 5).

W myśl przepisu art. 134 ust. 1 ustawy emerytalnej wypłatę świadczeń wstrzymuje się, jeżeli osoba pobierająca świadczenia mimo pouczenia lub żądania organu rentowego nie przedłoży dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do świadczeń (pkt. 2) lub świadczenia nie mogą być doręczone z przyczyn niezależnych od organu rentowego (pkt. 5).

Przepis art. 135 ustawy emerytalnej stanowi z kolei, że w razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, wypłatę wznawia się od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano z urzędu decyzję o jej wznowieniu, z uwzględnieniem ust. 2 (ust. 1). W przypadkach określonych w art. 134 ust. 1 pkt. 5 wypłatę świadczenia wznawia się od miesiąca, w którym ją wstrzymano, jednak za okres nie dłuższy niż 3 lata poprzedzające bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty (ust. 2). Jeżeli wstrzymanie wypłaty świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, wypłatę wznawia się poczynając od miesiąca, w którym je wstrzymano, jednak za okres nie dłuższy niż 3 lata poprzedzające bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano decyzję z urzędu o jej wznowieniu (ust. 3).

W ocenie Sądu Okręgowego – w świetle cytowanych wyżej przepisów - brak było podstaw do wstrzymania wypłaty świadczenia ze względu na niepowiadomienie organu rentowego o zmianie adresu zamieszkania M. R. (2). Taka sytuacja uzasadniałaby wstrzymanie wypłaty świadczenia doręczanego w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy, natomiast zmarła wskazała prawidłowo numer rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego, na który świadczenie miało być przekazywane i z którego było wypłacane. Jedynie niewskazanie przez świadczeniobiorcę przebywającego za granicą pełnomocnika w kraju do odbioru świadczenia lub numeru konta bankowego, na które organ rentowy powinien przekazywać świadczenie, uzasadnia wstrzymanie jego wypłaty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2000 r., II UKN 726/99). W niniejszej sprawie nie istniała natomiast przeszkoda w doręczaniu uprawnionej świadczenia, jak to stanowi przepis art. 134 ust.1 pkt. 5 ustawy emerytalnej, a jedynie przeszkoda w doręczaniu korespondencji, która nie stanowi podstawy do wstrzymania wypłaty świadczenia w treści art. 134 ust. 1 ustawy

emerytalnej. Sąd, wobec uznania, że wstrzymanie wypłaty świadczenia dla M. R. (2) było bezpodstawne należało uznać je za niezrealizowane świadczenie przysługujące M. R. (1).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 30 czerwca 2014 r., znak: (...) w ten sposób, że przyznał odwołującemu M. R. (1) prawo do niezrealizowanego świadczenia emerytalnego po zmarłej w dniu 8 kwietnia 2014 r. matce M. R. (2) od daty wstrzymania jego wypłaty, tj. od dnia 1 lutego 2014 r. do dnia 30 kwietnia 2014 r.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)